

Karagana stromovitá *Caragana arborescens*

Druh dreviny z čeľade bôbovité . Sú to kríky alebo malé stromy so zloženými listami a žltými kvetmi. Druh je pôvodný na Sibíri a v časti Číny, susedným Mongolsku a Kazachstanu . V niektorých oblastiach Spojených štátov je považovaný za invazívny druh. Na Slovensku pestovaný ako okrasná drevina. Do Európy prenikol v polovici 18. storočia , v SR je výskyt popísaný od roku 1835. Karagana je až 4 m vysoký, opadavý ker alebo menší strom. Vetvy bez trňové, spočiatku chlpaté, neskôr takmer alebo úplne holé. Listy sú podlhovasté, eliptické alebo vajcovité, v mladosti chlpaté, neskôr holé. Kvety sú v počte po 1 až 5, na článkovanej stopke, 18 až 25 mm dlhé, žltej farby. Voňavé žlté kvety kvitnú v máji alebo júni. Kvety sú typické bôbovité. Zvončekovitý kalich je na báze slabo nafúknutý. Plodom sú hnedé valcovité struky , 25 - 50 mm dlhé, ktoré obsahujú veľa semien, dozrievajú v júli. Karagana je veľmi odolná voči suchu i chladu a preto je pestovaná najmä v ochranných pásoch okolo ciest a diaľnic a vo vetrolamoch. Na stanovište je ako druh nenáročný, znáša aj suché a chudobné pôdy, darí sa jej v ľahkej, vápnitej a suchej pôde. Nesvedčí im zamokrené, kyslé a zľahnutej pôdy. Inak sa jedná o nenáročné dreviny. Znesie polotieň preferuje ale slnečné polohy. Znáša priemyselné prostredie. V záhradách sú vhodné ako solitery alebo dominanty pre menšie kompozície, vhodné aj do skaliek, záhonov alebo do mobilnej zelene.

Choroby a škodcovia karagany

Hnitie koreňov, kmeňa a stoniek

Hlavnou príčinou je zamokrená a ťažká pôda.

Múčnatka karagany

Niekedy sa objaví na karagane múčnatka a huby spôsobujúce hnedé zasychanie okrajov listov. K tomu dochádza prevažne u stromov oslabených zlým rezom. Karagany je možné akútne aj preventívne ošetriť biologickými (roztokom sódy bikarbóny a vody (asi 1 polievková lyžica do 1 litra vody), alebo chemickými prípravkami proti hubovým chorobám (Baycor, Talent, Falcon alebo Horizon) , ale hlavné je ich vysadiť na vhodné miesto a vykonávať správne vedený rez.

Škvritosť listov- septorióza na karagane *Septoria*

Príznaky: škvrny na listoch väčšinou obmedzené listovými žilkami, sprvu žlté až červeno žlté, potom tmavo hnedé až čierne, čiastočne sa žltým alebo červeným stredom, začínajúce od okraja či špičky listu alebo ľubovoľne na čepeli, obzvlášť viditeľné naspodku listov, bodkovité, čierne plodničky na škvrnách (pod lupou), za vlhka s belavými zhluky spór **Ochrana:** pri nákupe dávať pozor na ochorenia listov, napadnuté listy priebežne odstraňovať, zabezpečiť optimálne pestovateľské podmienky. **Chemická ochrana:** Účinnou ochranou je postrek niektorým z prípravkov na listovej škvrnitosti. Z registrovaných prípravkov možno použiť napríklad

- Discus - 0,03%
- Dithane DG Neotec - 0,2%
- Topsin M 500 SC - 0,1%.

S chemickou ochranou je potrebné začať ihneď po objavení prvých príznakov choroby - škvrn. Ošetrovanie opakujeme 2 až 3x v intervale 14 dní.

Rakovina

Pôvodcom rakoviny stromov je huba zvaná *Nectria galligena*. Akonáhle spory tejto huby vniknú do rany stromu, vznikne obvykle vpadnuté miesto nákazy, ktoré sa ďalej rozširuje poväčšine kruhovitým smerom. Napadnuté stromy sa snažia zahojiť okraje rany, avšak huba pôsobí neúprosne a ďalej stromy rozrušuje. Táto forma rakoviny je nazývaná otvorenou rakovinou. Sú však aj formy, kedy sa stromom podarí napadnutú ranu uzavrieť, vtedy hovoríme o uzavretej, alebo hľuzovitej rakovine. Táto forma je pre stromy menej nebezpečná. Choré hnedasté rakovinové pletivo ihneď vyrežeme, vydlabeme alebo vyfrézujeme až na zdravé drevo. Vyrežeme aj hľuzovité miesta a takisto odstránime tenké výhony, ktoré boli tiež zasiahnuté. Odpad z chorých stromov nikdy nekompostuje, vždy ho všetok spálime. Zdravé rany aj rany po odstránení chorých častí vždy zatrieme. K tomu slúži sadovnícku balzam alebo stromový balzam BROS.

Škodcovia

Nosánik rýhovaný *Otiorhynchus sulcatus*

Približne 1 cm dlhý čierny chrobák s krátkym nosom, ktorý cez deň odpočíva v zemi a večer, tesne po zotmení vylieza na rastliny, ktoré ožiera. Požiera okraje listov, niekedy kôru a pupene. Larvy požierajú koreňky a spodnú časť kmeňa čo býva často príčinou uhynutia. Patrí medzi najobávanejšie škodce karagan.

Ochrana

Mechanická: striasaním nosánikov v noci a následným zberom a likvidáciou.

Chemická: z chemických prípravkov je vhodné aplikovať

- Decis EW 50 v dávke 3ml/10 l vody postrekom na list tesne po zotmení, keď nosánik vylieza za potravou alebo aplikáciou do koreňov proti larvám na jeseň
- Karate Zeon 5 CS v dávke 3ml/10 l vody postrekom na list tesne po zotmení, keď nosánik vylieza za potravou alebo aplikáciou do koreňov proti larvám na jeseň
- Calypso 480 SC v dávke 3ml/10 l vody postrekom na list tesne po zotmení, keď nosánik vylieza za potravou alebo aplikáciou do koreňov proti larvám na jeseň
- Mospilan 20 SP v dávke 2,5 g/10 l vody postrekom na list tesne po zotmení, keď nosánik vylieza za potravou alebo aplikáciou do koreňov proti larvám na jeseň
- Dursban EC 480 v dávke 20 ml/10 l vody postrekom na list tesne po zotmení, keď nosánik vylieza za potravou alebo aplikáciou do koreňov proti larvám na jeseň

Biologická: z biologickej ochrany môžete v auguste a septembri, keď je pôda prehriata 15 - 20°C aplikovať prípravok Larvanem – obsahuje parazitické háďatko *Heterorhabditis megidis*, ktoré napáda a ničí larvy. Taktiež dobrou pomôckou pre kontrolu nosánika je zakopanie 0,5 l plastového pohára po okraj zeme, naplneného motorovým olejom do polovičky.

Ďalším škodcom karagany sú vošky, ktoré cicajú na rube listov, listy sa deformujú a skrúcajú. Okrem priamych škôd cicaním škodia ako prenášači vírusových ochorení.

Pri väčšom výskyte vošiek výhonky postrekujeme:

- Decis EW 50 3ml/10 l
- Decis Protech 5 ml/10 l
- Karate Zeon 5 cs 2ml/ 10 l
- Calypso 480 CS 2,5 ml/10 l

Menej častým škodcom karagany u nás sú chrobáky z čelade májkovité – Meloidae. U nás je to zákonom chránený (Spoločenská hodnota 90 eur), ohrozený, jedovatý, dospelý chrobák druhu Májky fialovej (*Meloe vilaceus*), ktorý sa živý rastlinou potravou. Proti tomuto chrobákovi nezasahujeme.

